

**[„«BINELE PUBLIC» NE ADUCE
ȘTIREA ...”] – de Mihai
Eminescu [6 iulie 1880]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

„Binele public” ne aduce știrea că d. Ioan Brătianu, în călătoria de la Viena și Berlin, a promis guvernului austriac să revină asupra strămutării vămii române de la Ițcani la Burdujeni.

Într-adevăr, la poalele dealurilor pe cari se află orașul Sucevei, ruinele castelului domnilor Moldovei, precum și biserica Mirăuților, zidită de Alexandru cel Bun, se află satul Ițcanii, atît de vechi ca Moldova însăși. Miron Costin povestește cel puțin că Dragoș, în legendara sa vînătoare după bour, ar fi aflat aci lîngă apa Sucevei pe un prisăcar, anume Iațco, după neamul căruia se numește satul Ițcanii. În fața Sucevei, însă pe hotarul nostru, se află, iar la poala unei ridicături de deal, tîrgușorul Burdujenii. Pe lîngă meritul de-a fi un loc istoric, Ițcanii, deși pe pămînt austriac, aveau avantajul de-a adăposti, în localul gării, pe lîngă vama austriacă și pe cea română. Răul cel mare nu consista, după noi, în chiar aranjamentul acesta, precît în desele conflicte la care el da loc. În timpul Congresului de la Berlin, evreii, acești adevărați stăpîni ai Bucovinei, insultau pe călătorii români, ba a avut loc chiar mai multe pâruieli între strănepoții lui Sem și între cei ai lui Iafet, pâruieli în care iafetiții ieșeau biruitori, însă nu fără a se compromite întrucîtva neutralitatea unei gări care adăpostea cu egală nepărtinire vămile a două state deosebite.

Guvernul român a mutat așadar vama de la Ițcani la Burdujeni, ca să nu se facă pricină. A urmat într-adevăr un protest, cam fără cuvînt, din partea negustorilor intermediatori din Ițcani, dar la urma urmelor interesul fiind, se vede, mai puternic decît certurile naționale, onorabilii comisionari a amenințat pe guvernul lor de-a emigra în România, adecă în țara în care n-au drepturi, pe care o urăsc, de-a părăsi adecă prisaca lui Iațco și de-a roi spre fericiții Burdujeni.

Se vede că ceea ce pentru noi n-ar fi un cîștig e cu toate acestea pentru Austria o pierdere. De-acolo făgăduința d- lui Brătianu de a strămuta vama îndărăt la Ițcani, lucru pe care

nu-l aprobăm.

E prea adevărat că guvernul austriac, întru cât îl atinge și spre deosebire de cel maghiar, arată azi înclinațiuni hotărâte pentru români, atît pentru cei din țara noastră, cît și pentru cei din Bucovina. Numirea unui mitropolit cu iubire atît de pronunțată pentru cultura poporului său, făgăduința contelui Taafe de-a introduce în liceul confesional din Suceava limba română ca limbă de propunere sînt dovezi vii că împărăția vecină simte nevoie de sprijinul politic al elementelor sale istorice, al elementelor cari au tradiții hotărâte și o iubire dezinteresată de patrie, bazată pe aceste tradiții, spre deosebire de elementul acela care, răspîndit asupra monarhiei întregi, are deviza d-rului Tomașciuc: cultură cosmopolită și ubi bene ibi patria.

Cu tot respectul însă ce-l simțim pentru nobilele silințe ale acelu dezinteresat om de stat, a acelu bărbat căruia Curtea vieneză îi încredințează conducerea afacerilor ori de cîte ori situația e turbure și se cere un patriotism mai presus de vederile strîmte ale coteriilor politice, a căror țintă nu e nicicînd armonia între popoare, ci exploatarea lor neomenoasă din partea unor elemente cosmopolite, totuși nu vedem încă destule cuvinte pentru a acorda Ițcanilor o favoare pe care partea interesată, „întrepozitarii și comisionarii”, n-o merită deloc. Vom dovedi-o aceasta prin puține cuvinte.

În unul din anii trecuți un arhiduce a vizitat Suceava. Înălțimea Sa Imperială s-a mirat cum în vechea reședință a domnilor Moldovei, într-un județ curat românesc, într-o parte de țară în care se vorbește numai românește, în fine într-o școală susținută din veniturile averilor mănăstirilor române din foasta eparhie a Rădăuților limba de propunere nu e cea română. În sfîrșit, după repetate făgăduințe ale ilustrului d. Stremayer, vestit prin arta de a făgădui în deșert, Camera provincială a Bucovinei a repetat cererea în anul curent, încît făgăduința poate că se va împlini.

Ce face însă consiliul comunal al cetății Sucevei, compus, se vede, din elementele internaționale descrise mai sus? O meschinerie. Amenință că, îndată ce se va introduce limba de propunere română în liceu, consiliul nu va mai da lemnele și eclerajul necesar; bineînțelegându-se, știind că această amenințare e copilăroasă, căci fondul religios care cheltuiește mii cu școala, n-ar refuza sutele pentru încălzire și iluminare, dar numai și numai pentru a dovedi ce de rînd le e onorabila conștiință cînd e vorba ca un pătrar de milion de suflete să aibă, cu banii lor și a strămoșilor lor, un neînsemnat institut secundar de învățămînt, un liceu.

Deși nu ne amestecăm din principiu în cearta naționalităților de peste Carpați, știind prea bine că orice vorbă bună spusă din parte-ne nu face decît să-ngreueze lupta conaționalilor noștri cu elementele adversare, totuși, fiind aci vorba de o favoare pe care guvernul nostru o poate sau nu acorda – nu împărăției vecine, căci de ea nu e vorba – ci îndeosebi celor interesați din Suceava și Ițcani, am crede de cuviință că e mai bine ca acești onorabili domni să fie puși în neplăcuta poziție de-a se obicinui cu barbara Românie în original, căci atunci s-ar deprinde poate a respecta și pe aceia dintre compatrioții lor cari n-au avut fericirea de-a fi meniți din naștere la circumciziune.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

17 februarie – 31 decembrie 1880

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XI

Mihai-Eminescu.Ro